

2015

relewd f;ES h&M;depjrkylrBrsm;wG fvd&pinefsm;tm;umUG hpmi h&hUjci f;
arGjrlOlrm;twGufajcckv upG

BASIC MANUAL FOR FARMERS TO PROTECT LIVESTOCK IN A DISASTER

FOCUS ON CYCLONES AND FLOOD

TABLE OF CONTENTS

USAID-Funded Asia Farmer-to-Farmer Program ၏ မိတ်ဆက် ၂

ပြုစုသူ၏အမှာ ၃

ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အချက်များ..... ၅

ကြိုတင်စီမံခြင်း..... ၇

    စုဖွဲ့ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း ၇

    တိရစ္ဆာန်များအား ဘေးလွတ်ရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း..... ၈

    ပတ်ဝန်းကျင်အား ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း..... ၈

    အစာနှင့်ရေ ရရှိရေး ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း..... ၉

    တိရစ္ဆာန်များအားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအတွက် ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း ၉

ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်မီ မွေးမြူရေးခြံတွင် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ ၁၁

    အစာနှင့်ရေအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၁

    ပတ်ဝန်းကျင်အတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၁

    တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၂

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေစဉ် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ ၁၃

သဘာဝဘေးကျရောက်ပြီးနောက် မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များအား ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း..... ၁၄

    ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်စီမံခြင်း ၁၄

    ပတ်ဝန်းကျင်အတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၅

    အစာနှင့်ရေအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၅

    တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း ၁၆

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မွေးမြူသူများ၊ ရပ်ကွက်ကျေးရွာများ အနေဖြင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအပါအဝင် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်မှုများအား စနစ်တကျတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုတင်အစီအမံများချမှတ်ရာတွင် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ရန်အတွက် ယခုလက်စွဲစာအုပ်ငယ်အား ပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြီးခဲ့သောနှစ်အနည်းငယ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ပြင်းထန်သော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်ခဲ့ပါသည်။ မွေးမြူသူများအနေဖြင့် မိမိ၏ မိသားစု၊ မိမိ၏မွေးမြူရေးခြံများအတွက် ကြိုတင်အစီအမံကောင်းများ ချမှတ်ထားခြင်းဖြင့် မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များဆုံးရှုံးမှုကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရပ်ရွာများအတွင်းတွင်လည်း အချင်းချင်းကူညီကယ်ဆယ်ရန် မည်သို့ဆောင်ရွက် မည်ကို အားလုံးစုပေါင်း၍ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ကာ အစီအမံများချမှတ်ထားသင့်ပါသည်။

ရပ်ရွာအဆင့် ကြိုတင်အစီအမံများချမှတ်ရန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရာတွင် ရပ်ရွာအတွင်းရှိ လူထုအားလုံးပါဝင်နိုင်မှုမှာ အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ သို့မှသာ မှန်တိုင်း (သို့မဟုတ်) ရေကြီးမှုများ မိမိတို့ကျေးရွာတွင်ဖြစ်ပေါ်လာပါက မည်သူက မည်သည့်လုပ်ငန်းတာဝန်များ ထမ်းဆောင်မည်ကို အားလုံးသိရှိနားလည်ပြီး ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်မီ၊ ကျရောက် နေစဉ် နှင့် ကျရောက်ပြီးနောက် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများအား စနစ်တကျဆောင်ရွက်နိုင်ကာ စိတ်ပူပင်သောက အနည်းဆုံးနှင့် အချင်းချင်းကူညီကယ်ဆယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါ သည်။

မိသားစုအဆင့်၊ မွေးမြူရေးခြံတစ်ခြံချင်းစီအဆင့် ကြိုတင်အစီအမံများချမှတ်ရာတွင်လည်း မိသားစုဝင်များ၊ ခြံဝန်ထမ်း များအားလုံးပါဝင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မိသားစုဝင်များအားလုံး၊ ခြံဝန်ထမ်းများအားလုံးက အစီအမံများအား ကောင်းစွာ သိရှိထားခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများကို ဟန်ချက်ညီစွာ တုံ့ပြန်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ယခု လက်စွဲစာအုပ်ငယ်ကို မွေးမြူသူများ၊ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနဝန်ထမ်းများနှင့် USAID-Funded Asia Farmer-to-Farmer Program တို့ ပူးပေါင်းပြုစုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုစုနိုင်ရန်အတွက် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများအား ဦးဆောင် ဆွေးနွေးခဲ့သော Winrock International ၏ Farmer-to-Farmer Volunteer များဖြစ်ကြသော Dr. Susan Stewart နှင့် Dr. Kelly Crowdis တို့အားလည်းကောင်း၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတလျောက် ဘာသာပြန်ဆိုပေးခဲ့သော ဒေါက်တာ သက်ခိုင် (Technical Officer, Winrock International) အားလည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤစာအုပ်ပါ အကြံပြုချက်များအား အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မိမိတို့၏ မွေးမြူ ရေးခြံနှင့် ရပ်ရွာအတွင်း အတွေ့အကြုံများဖလှယ်ခြင်း၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ သုံးသပ်တွေ့ရှိချက်များအားအသုံးပြု၍ နောက်ထပ်ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ကြိုတင်အစီအမံချမှတ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်လာနိုင်ကာ ဆုံးရှုံးလေလွင့်မှုများကို လျော့ချနိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ဒေါက်တာအိသန္တာကျော်
Country Director
USAID-Funded Asia Farmer-to-Farmer Program/Myanmar
Winrock International

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပထဝီအနေအထားအရ ရှည်လျားသောကမ်းရိုးတန်းရှိပြီး ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်မှ ဝင်ရောက်လာသော မုန်တိုင်းများကြောင့် လေပြင်းတိုက်ခတ်မှုများ၊ မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းမှုများ၊ ရေကြီးမှုများ၊ မြေပြိုမှုများ၊ အစရှိသည့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကျရောက်လေ့ရှိကာ ပြည်သူများ၏ အသက်အိုးအိမ်ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိပါသည်။ ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် တစ်ခုအတွင်း ပြင်းထန်သောလျင်လျင်ခတ်မှု ၂ ကြိမ်၊ ဆိုင်ကလုံးမုန်တိုင်းကြီး ၃ ခု၊ ဆူနာမီရေလှိုင်းရိုက်ခတ်မှု ၁ ကြိမ်၊ ရေကြီးနစ်မြုပ်မှု အကြိမ်ပေါင်းများစွာနှင့် အခြားဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှု များအများအပြားဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ စာရင်းဇယားများအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမှ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးမှုအများဆုံးနိုင်ငံများထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ရာသီဥတုဆိုးရွားမှုများ၊ မြေငလျင်လှုပ်ခတ်မှုများအပြင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့် အယ်လ်နီညိုရာသီဖြစ်ပေါ်မှုများကြောင့် မိုးခေါင်ရေရှားနှင့် အခြားသဘာဝဘေးကျရောက်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေလျက်ရှိပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများကြောင့် လူသားများ၏ အသက်၊ အိုးအိမ်စည်းစိမ်များဆုံးရှုံးရသကဲ့သို့ မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်များသေဆုံးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်းတို့ကြောင့် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေးအပေါ် လွန်စွာထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများ ထူပြောလာသည်နှင့်အမျှ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်ရေးလုပ်ငန်းများသည် လည်း ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်လာနေပြီး အထူးသဖြင့် လူသားတို့အား ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် တိုးတက်မှုများ မြင်တွေ့နေရပြီဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုအတွက် ကြိုတင်စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အသင့် ပြင်ဆင်ခြင်း၊ တုံ့ပြန်ခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်မှုမှာ အားနည်းနေသေးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အတွေ့အကြုံများအရ မွေးမြူသူများ၊ မွေးမြူရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုသာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း (Responds) ကို အဓိကဆောင်ရွက်ခဲ့ကြကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ချိန်တွင် တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်းမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော်လည်း ဆုံးရှုံးလေလွင့်မှုများ၊ ဘေးဒုက္ခများ၊ ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းမှုများကို ထိထိရောက်ရောက်လျော့ချနိုင်ရန်မှာ ကြိုတင်စီမံဆောင်ရွက်ထားရှိခြင်း (Planning) က အဓိကအကျဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မည့် အချိန်ကို ကြိုတင်တွက်ချက်ထားနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ကြိုတင် အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ထားခြင်းကသာလျှင် ဆုံးရှုံးမှုများကိုလျော့ချနိုင်ရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ရပ်ရွာ၊ မိမိ၏မွေးမြူရေးခြံတွင် ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်မီ၊ ကျရောက်စဉ်နှင့် ကျရောက်ပြီးနောက် စိတ်ချလုံခြုံသည့် အခြေအနေအား ဖန်တီးပေးနိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်စီမံမှုများကို ဆောင်ရွက်ထားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ စိတ်ချလုံခြုံသည့် အခြေအနေကိုဖန်တီးရာတွင် ယခင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံများမှ သင်ခန်းစာရယူကာ စီမံဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအစီအမံများသည် လေနံ့ဓားထစ်မဟုတ်ပဲ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဘေးအန္တရာယ်၊ ရပ်ရွာအနေအထား၊ ရရှိနိုင်သောအရင်းအမြစ်အထောက်အပံ့များပေါ်မူတည်၍ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်သော ကြိုတင် အစီအမံများဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ အခြေအနေနှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိအောင် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း (Flexibility) နှင့် ဆက်သွယ်ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း (Communication) တို့မှာ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု အတွက် သော့ချက်အကျဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်အနေဖြင့် Winrock International က အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသော USAID-Funded Asia Farmer-to-Farmer Program ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့များတွင် မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ

ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများသို့ မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ၊ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ စားနပ်ရိက္ခာနှင့်စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မြန်မာ နိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၊ မွေးမြူသူများ၊ မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရှင်များ တက်ရောက်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများမှ ဆွေးနွေးချက်များအား စုစည်း၍ “မုန်တိုင်းနှင့်ရေကြီးနစ်မြုပ်မှုများတွင် တိရစ္ဆာန်များအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်း - မွေးမြူသူများအတွက်အခြေခံလက်စွဲ Basic Manual for Farmers to Protect Livestock in a Disaster: Focus on cyclones and floods” အား ပြုစုထုတ်ဝေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Dr. Susan Stewart
Organization Development
လုပ်အားပေးပညာရှင်
Farmer-to-Farmer Program

Dr. Kelly Crowdis
Technical Advisor
လုပ်အားပေးပညာရှင်
Farmer-to-Farmer Program

ဒေါက်တာသက်နိုင်
Technical Officer
Farmer-to-Farmer Program

ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အချက်များ

ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် ပထမဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန်မှာ လူသားများ၏အသက်ကို ကာကွယ်ကယ်တင်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များနှင့် အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများအား ကာကွယ်ခြင်းမှာ ဒုတိယဦးစားပေးအဆင့်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်လာပါက မွေးမြူရေးတိရစ္ဆာန်များ သေဆုံးခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုလျော့ကျခြင်း စသည့် ဘေးဥပါဒ် များကို လျော့ချနိုင်ရန်အတွက် ကြိုတင်အစီအမံများထားရှိခြင်း (Planning) မှာ သော့ချက်အကျဆုံးဖြစ်ပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်မီ မိမိ၏ပတ်ဝန်းကျင်ကိုလှည့်လည်စစ်ဆေး၍ အမှန်တကယ် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက် ချိန်တွင် ပြဿနာအကြီးအကျယ်ကြုံတွေ့နိုင်သည့်နေရာများ (ဥပမာ - ခိုင်ခံ့မှုမရှိသော တံတားများ၊ မြေနှိမ့်ပိုင်းများ စသည်ဖြင့်) ကို လေ့လာကာ ပြဿနာကိုဖြေရှင်းနိုင်မည့်နည်းလမ်းများ ကို ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ကြုံတွေ့နိုင်သည့် ပြဿနာနှင့် ဖြေရှင်းရမည့်နည်းလမ်းများကို လူတိုင်းသိရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။ ပြဿနာကို မဖြေရှင်းနိုင်ပါက လည်း ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသား အားလုံးကို အသိပေး၍ ရှောင်ရှားနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

မိုးခေါင်ရေရှားမှုနှင့် ရေကြီးမှုများ ပုံမှန်ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသောဒေသများတွင် အဆိုပါရာသီများမတိုင်မီ ခြံရံ တိရစ္ဆာန် ကောင်ရေအား လျော့ချခြင်းသည်လည်း စဉ်းစားသင့်သည့် အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထုတ်လုပ်မှုညံ့ဖျင်းသော တိရစ္ဆာန်များ အား ကြိုတင်ရောင်းချထားခြင်းဖြင့် အစာရေစာပြတ်လပ်မှုကို လျော့ချနိုင်ကာ ထုတ်လုပ်မှုကောင်းသော တိရစ္ဆာန်များ လုံလောက်သောအစာအာဟာရ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတို့ဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ စောင့်ရှောက်ထားနိုင်မည် ဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သည့်အခါ သေပျောက်မှုနှုန်းကိုလျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့ကျေးရွာအတွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားသူများနှင့်လည်းကောင်း အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်း ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ရပ်ရွာအတွင်း အများယုံကြည်လေးစားသူများပါဝင်သည့် အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းထား သင့်ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့အနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များ၊ အထောက်အပံ့ပစ္စည်းများအား မှန်ကန်မှုတစွာ မျှဝေ ပေးနိုင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တခါတရံတွင် ရပ်ရွာသို့ ရောက်ရှိလာသော အကူအညီအထောက်အပံ့များ အမှန်တကယ် လိုအပ်သူများထံ မရောက်ရှိသည့် အခြေအနေမျိုးကြုံတွေ့ရတတ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ အား မှန်ကန်တိကျစွာ မထုတ်ပြန်နိုင်ပါကလည်း အများ၏ ယုံကြည်မှုလျော့ကျလာကာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ၊ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုများအား ထိခိုက်နိုင်ပါသည်။ မိမိတို့ဒေသ၏ အခြေအနေများ၊ ဆောင်ရွက်ချက်များအား သတင်းမီဒီယာ များ၊ လူမှုကွန်ယက်များတွင် မျှဝေရာတွင်လည်း မှန်ကန်တိကျစွာ မျှဝေနိုင်ရန်အတွက် သတင်းထုတ်ပြန်သူ၊ မီဒီယာ များအား သတင်းပေးသူ၊ လူမှုကွန်ယက်တွင် မျှဝေသူများကို ရွေးချယ်သတ်မှတ်ကာ မှန်မှန်ကန်ကန်ဖြန့်ဝေသင့် ပါသည်။

စုဖွဲ့ခြင်းနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

မွေးမြူသူများ

- မိုးလေဝသသတင်းများအား ပုံမှန်ရယူပါ။ မိုးလေဝသသတင်းရယူသည့် သတင်းရင်းမြစ်မှာ ခိုင်မာမှန်ကန်မှုရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ချိန်တွင် အချင်းချင်း ကူညီဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မိသားစုဝင်များ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ အိမ်နီးနားချင်းမိတ်ဆွေများအကြား တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း (Telephone Tree) တစ်ခု ထားရှိပါ။
- ရပ်ရွာမှ ဖွဲ့စည်းထားသော “ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့” နှင့် ဆက်သွယ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပါ။
- မိသားစုအတွက် ဘေးအန္တရာယ်တုံ့ပြန်မှုအစီအမံများ ချမှတ်ထားရှိပါ။ ထိုအစီအမံများအား မိသားစုဝင်တိုင်းက ကြိုတင်သိရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားခြင်းဖြင့် ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်သည့်အခါ လိုအပ်သလို ဟန်ချက်ညီညီ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
- ၎င်းအစီအမံများအား မိတ်ဆွေများ၊ အိမ်နီးနားချင်းများအား ပြန်လည်မျှဝေအကြံဉာဏ်ရယူပြီး လိုအပ်သလို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပါ။

ရပ်ရွာအဆင့်

- ကျေးရွာရှိ လူငယ်များအား စုစည်း၍ “ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့” ဖွဲ့စည်းထားရှိပါ။
- ထိုအဖွဲ့အနေဖြင့် မိုးလေဝသသတင်းများ ရယူစုဆောင်း၍ ကျေးရွာလူထုသို့ ပြန်လည်မျှဝေ အသိပေးပါ။
- မိမိ၏ ရပ်ရွာမှ ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်မည့်အခြေအနေများ၊ ဘေးအန္တရာယ်အားတုံ့ပြန်နိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားရှိမှုများ၊ လိုအပ်ချက်များအား သက်ဆိုင်ရာ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန၊ မြန်မာနိုင်ငံမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ် တို့အား အချိန်နှင့် တပြေးညီ ဆက်သွယ်သတင်းပေးနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ထားရှိပါ။
- ကျေးရွာအတွင်း ဘေးအန္တရာယ် သတိပေးစနစ် (ALART system) တစ်ခုကို ထားရှိပြီး ၎င်းသတိပေးစနစ်အား ရပ်ရွာလူထုအားလုံးသိရှိနေအောင် လေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်ထားပါ။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှုများမှ ရရှိလာသော အတွေ့အကြုံများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ဆွေးနွေးခြင်းဖြင့် “ရပ်ရွာ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအမံ” များအား ပြန်လည်ပြုပြင်ရေးဆွဲပါ။

တိရစ္ဆာန်များအား ဘေးလွတ်ရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ခြင်း

- မိမိနေထိုင်ရာသို့ မှန်တိုင်းမကျရောက်မီ မိမိ၏တိရစ္ဆာန်များအား ဘေးလွတ်ရာသို့ ကြိုတင်ရွှေ့ပြောင်း ထားရပါမည်။ ဖြစ်နိုင်လျှင် ၇၂ နာရီ ကြိုတင်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

မွေးမြူသူများ

- တိရစ္ဆာန်များအား ရွှေ့ပြောင်းထားရှိမည့်နေရာကို ကြိုတင်ရှာဖွေသတ်မှတ်ထားပါ။ အစာရရှိနိုင်မည့်နေရာနှင့် တိရစ္ဆာန်ထားရှိမည့်နေရာတို့ကို ချင့်ချိန်စဉ်းစားသင့်ပါသည်။
- ထိုသတ်မှတ်ထားသောနေရာနှင့် အဆင်မပြေပါက ထပ်မံရွှေ့ပြောင်းနိုင်ရန် အရံနေရာ တစ်ခု ထပ်မံထားရှိပါ။
- တိရစ္ဆာန်၊ အစာနှင့် ရေ တို့ကို မည်သို့ သယ်ယူပို့ဆောင်မည်ကို ပြင်ဆင်ထားပါ။
- အနည်းဆုံး တစ်ပတ်စာ အစာနှင့်ရေ ရရှိနိုင်အောင် စီစဉ်ပါ။ ဖြစ်နိုင်လျှင် နှစ်ပတ်စာ စီစဉ်သင့်ပါသည်။
- တိရစ္ဆာန်များအား မည်သူကစောင့်ရှောက်မည်ကို ကြိုတင်စဉ်းစားပြင်ဆင်ထားပါ။
- မိမိ၏ တိရစ္ဆာန်များကို အမှတ်အသား ပြုလုပ်ထားပါ။
- တိရစ္ဆာန်များအားရောနှောထားရှိရမည်ဆိုပါက မိမိ၏ တိရစ္ဆာန်များသည် လိုအပ်သည့် ကာကွယ်ဆေးများထိုးနှံထားပြီး ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်နေရပါမည်။
- မိုးဦးမကျမီနှင့် မိုးခေါင်ရေရှားကာလမတိုင်မီ တိရစ္ဆာန်များအား သန်ချဆေးထိုးနှံ တိုက်ကျွေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ပါ။
- ကျန်းမာသော တိရစ္ဆာန်နှင့် မကျန်းမာသော တိရစ္ဆာန်တို့အား ခွဲခြားထားနိုင်ရန် ကြိုတင်စဉ်းစားစီမံထားသင့်ပါသည်။
- ရေမကြီးမီ တိရစ္ဆာန်များအား ကုန်းမြင့်သည်နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ရန် စီစဉ်ပါ။ ထိုနေရာသို့ ရေရောက်ရှိလာပါက တိရစ္ဆာန်များအား ကြိုးဖြေ၍လွှတ်ပေးရန်လိုအပ်ပါမည်။
- ထို့ပြင် လွှတ်ပေးလိုက်သော တိရစ္ဆာန်များ ခြံအတွင်းသို့ ပြန်ဝင်ကာ ရေမွန်းသေဆုံးခြင်းမဖြစ်ရအောင် တိရစ္ဆာန်များလွှတ်လိုက်ပြီးပါက ခြံတံခါးများ လုံခြုံစွာ ပြန်ပိတ်နိုင်အောင် စီမံဆောင်ရွက်ထားသင့်ပါသည်။

ရပ်ရွာအဆင့်

- ရေဘေးလွတ်ရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နိုင်ရန် လှုံ့ဆော်ခြင်း၊ စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်နိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားသင့်ပါသည်။
- မွေးမြူသူများအား တိရစ္ဆာန်အမှတ်အသားပြုလုပ်ခြင်း၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းလုပ်ငန်းများ ကြိုတင်ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်း၊ စီစဉ်ပေးခြင်း၊ ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။
- သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊ အစာနှင့်ရေ ရရှိရေး၊ ဆေးဝါးများနှင့် ရောဂါကုသမှုများ၊ ထိန်းချုပ်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရေးအတွက် အလှူရှင်အဖွဲ့အစည်းများ၊ သက်ဆိုင်ရာဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ တာဝန်ရှိဌာနဆိုင်ရာများနှင့် ကြိုတင်ဆက်သွယ် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ပတ်ဝန်းကျင်အား ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း

မွေးမြူရေးသမား

- အဆောက်အဦများ၊ ခြံစည်းရိုးများ၊ အုတ်နံရံများအား ခိုင်မာမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားရှိရပါမည်။
- ဓာတုပစ္စည်းများ (ဥပမာ - ခြံဖုန်းပိုးသတ်ဆေးများ၊ ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ ကုသဆေးဝါးများ) အား ရေလုံအောင် သိုလှောင်သိမ်းဆည်းထားရပါမည်။ သို့မဟုတ် ရေလုံးဝမရောက်နိုင်သည့် အမြင့်တွင် ထားရှိရပါမည်။
- ခြံထွက်စွန့်ပစ် အညစ်အကြေးများသည် ရေတက်ချိန်တွင် ရေထဲသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး ပတ်ဝန်းကျင်အား ညစ်ညမ်းစေပါသည်။ ခြံထွက်အညစ်အကြေးများအား ခြောက်သွေ့စေပြီး စုပုံထားပါက မိုးရာသီမတိုင်မီ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် မြေဩဇာအဖြစ် ထည့်သွင်းအသုံးပြုခြင်းဖြင့် အပုံအား ရှင်းလင်းထားရပါမည်။ သို့မဟုတ် အိတ်များတွင် ထည့်သွင်း၍ ရေမရောက်နိုင်သည့်နေရာတွင် ထားရှိပါ။

ရပ်ရွာအဆင့်

- မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် လှိုင်းဒဏ်၊ လေဒဏ်ခံနိုင်စေရန် ကျေးရွာပတ်လည်တွင် ဒီရေတောများ စိုက်ပျိုးထားသင့်ပါသည်။
- တိရစ္ဆာန်များအား ဘေးလွတ်ရာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ရေးအတွက် တိရစ္ဆာန်ကယ်ဆယ်ရေးစခန်းပြုလုပ်မည့် နေရာများကို ကုန်းမြင့်သည့်နေရာများတွင် ရှာဖွေပြင်ဆင်ထားရှိသင့်ပါသည်။ ထိုနေရာများတွင် မြေသားခိုင်မာစေရန်နှင့် တိရစ္ဆာန်အစာရရှိနိုင်ရန် အစာကြမ်းပင်များ (forage) စိုက်ပျိုးထားရှိသင့်ပါသည်။
- ရေကြီးသည်အချိန်တွင် မြွေအန္တရာယ်ရှိသဖြင့် ကြိုတင်စဉ်းစားပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။

အစာနှင့်ရေ ရရှိရေး ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း

မွေးမြူရေးသမား

- နွားတင်းကုပ်များကို မြင့်မြင့်ဆောက်ထားပြီး နွားတင်းကုပ်အပေါ်ထပ်မံခိုးတွင် အစာကို လုံလောက်စွာ သိုလှောင်သည့် စနစ်ကို ကျင့်သုံးသင့်ပါသည်။
- ရေသိုလှောင်ရန်အတွက် မိုးရေကာဖျဉ်များ၊ ရေပုံးများ ကြိုတင်စုဆောင်းထားပါ။
- သန့်ရှင်းသောရေရရှိရန် အခြားနည်းလမ်းများ (ဥပမာ - သဲစစ်ရေအိုး၊ ကလိုရင်းခတ်ခြင်း) အစရှိသည့် နည်းလမ်းများကိုလည်း စဉ်းစားထားသင့်ပါသည်။
- အနည်းဆုံး ၁-၂ ပတ်စာ အစာနှင့်ရေ ရရှိနိုင်အောင် စီစဉ်ပါ။ ဖြစ်နိုင်လျှင် ထို့ထက်ပိုမို၍ သိုလှောင်ထားသင့်ပါသည်။
- ယူနီယားသကာတုံး (UMMB) များအား ကြိုတင်စုဆောင်းခြင်း၊ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အသုံးချခြင်းများ ကို သက်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- မိုးခေါင်ရေရှားဒဏ်ခံနိုင်သည့် မြက်နှင့် တိရစ္ဆာန်အစာကြမ်းပင်များ စိုက်ပျိုးထားရှိပါ။
- အစာရှားပါးချိန်တွင် ပေဒါကဲ့သို့သော အစားထိုးအစာကြမ်းများ ကျွေးမွေးနိုင်ရေးအတွက်လည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင် ထားပါ။

ရပ်ရွာအဆင့်

- အစာနှင့် ရေအား သယ်ယူပို့ဆောင်ရန် အဖွဲ့ငယ်များ ကြိုတင်ဖွဲ့စည်းထားခြင်း၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။
- ရေတွင်းရေကန်များ ပြန်လည်သန့်ရှင်းရေး၊ ပြန်လည်တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများအတွက်လည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်သင့်ပါသည်။
- မိုးခေါင်ရေရှားဒေသများတွင် Mombasa ကဲ့သို့သော ခြောက်သွေ့ဒဏ်ခံနိုင်သည့် မြက်မျိုးများ၊ အခြား အစာကြမ်းပင်များ စိုက်ပျိုးထားသင့်ပါသည်။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် ရရှိသည့်အစာကို ကျွေးမွေးရမည်ဖြစ်သဖြင့် အစာအမျိုးအစားအသစ်များကို တစ်နေ့နည်းနည်းချင်းစီ တိုး၍ ကျွေးမွေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ပညာပေးထားရပါမည်။
- ရေလွှမ်းမိုးလေ့ရှိသောဒေသများ၊ မိုးခေါင်ရေရှားဖြစ်လေ့ရှိသော ဒေသများတွင် မြက်ချဉ်ဖတ်နှင့် ယူရီးယားကောက်ရိုး (Urea treated rice straw) ပြုလုပ်နည်းများကို သက်ဆိုင်ရာ ဌာနများ၊ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ ကျေးလက်တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးလုပ်သားများနှင့် ညှိနှိုင်း၍ သင်တန်းများပို့ချကာ စုဆောင်းထားသင့်ပါသည်။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် အစာကြမ်းရှားပါးချိန်တွင် အစာနုများအား စနစ်တကျကျွေးမွေးနိုင်ရေး အတွက်လည်း ကြိုတင်ပညာပေးထားရပါမည်။

တိရစ္ဆာန်များအားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအတွက် ကြိုတင်စီမံထားရှိခြင်း

မွေးမြူရေးသမား

- မုတ်သုံရာသီမတိုင်မီ တိရစ္ဆာန်များအား လိုအပ်သည့် ကာကွယ်ဆေးများ အပြီးအစီး ထိုးနှံပြီးစီးရန် ဆောင်ရွက်ရမည်။ (ဥပမာ - ခွာနာလျှာနာ၊ လည်ချောင်းကွဲ၊ ပေါင်ပုတ်လက်ပုတ်၊ ထောင့်သန်း၊ ဝက်ဝမ်းကျ အစရှိသည့် ကူးစက်ရောဂါများအတွက်)
- တိရစ္ဆာန်များအတွက် First Aid Kit ကို ပြင်ဆင်ထားပြီး လုံခြုံသည့်နေရာတွင် ထားရှိပါ။
- First Aid Kit တွင် အောက်ပါပစ္စည်းများပါဝင်သင့်ပါသည်။
  - တိုင်းရင်းဆေးဝါးများ
  - အနာဖျန်ဆေးများ
  - ဆေးကတ္တရာ
  - ဓာတ်ဆား
  - ပဋိဇီဝဆေးဝါးများ
  - ဆေးထိုးပိုက်/ဆေးထိုးအပ်
  - ပတ်တီးလိပ်
  - ခြင်၊ ယင် ဖျန်းဆေး
  - ကြိုး

- မိမိဒေသရှိ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာန တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျေးလက်ကျန်းမာရေးလုပ်သားများ ၏ ဖုန်းနံပါတ်များကို သိရှိမှတ်သားထားပါ။
- တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ မလာရောက်နိုင်သည့် အခြေအနေတွင် ၎င်းတို့၏ ညွှန်ကြားကြီးကြပ်မှုဖြင့် ကြိုတင်ကုသမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခြေခံဆေးဝါးများကို သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များနှင့် ကြိုတင်ညှိနှိုင်းပြင်ဆင်ထားပါ။ ဆေးဝါးများနှင့် ဆေးပစ္စည်းများ၊ ရက်လွန်ခြင်း၊ သုံးမရခြင်း မဖြစ်စေရန် ဂရုပြုစစ်ဆေးပါ။
- ကျန်းမာရေးမကောင်းသည့် တိရစ္ဆာန်များအား ခွဲခြားထားရှိနိုင်ရန် ကြိုတင်စီမံထားပါ။
- တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများကို တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များထံမှ နာယူလေ့လာ၍ မိသားစုအား ပြန်လည်မျှဝေထားပါ။

တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများ

- မွေးမြူသူတိုင်း ရောဂါကျရောက်မှုနှင့် ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်း၏ အရေးပါပုံကို သိရှိနိုင်အောင် ပညာပေးဆောင်ရွက်ပါ။
- တိရစ္ဆာန်ဆေးကုလုပ်ငန်းများကို မည်သူက မည်သည့်နေရာတွင် ဆောင်ရွက်မည်ဆိုသည် စီမံချက်ကြိုတင်ချမှတ်ထားပါ။
- မိမိကိုယ်တိုင် ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ရာနေရာသို့ မသွားရောက်နိုင်သည့် အခြေအနေတွင် အစားထိုးဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အစီအစဉ်တစ်ခုကို ကြိုတင်ချမှတ်ထားပါ။
- မိမိဒေသတွင် မွေးမြူထားသည့်တိရစ္ဆာန်အမျိုးအစားနှင့် ကောင်ရေ ကျရောက်ဖူးသည့် ရောဂါများ၊ ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးအစားအလိုက် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည့်ရောဂါများ အပေါ်မူတည်၍ လိုအပ်မည့် ဆေးဝါးများအား စာရင်းပြုစုပါ။
- ဆေးဝါးများ အလုံအလောက် သိုလှောင်ထားရှိပြီး လိုအပ်ချက်ရှိလာပါကလည်း မည်သည့်နေရာမှ အလျင်အမြန်ရရှိနိုင်မည်ကို ကြိုတင်သိရှိပါစေ။
- မတူညီသော သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များအတွက် မတူညီသော စီမံချက်များ ချမှတ်ထားရှိရပါမည်။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်ပြီးနောက် တိရစ္ဆာန်ဆေးကုခန်းများ (animal health care centre) များဖွင့်လှစ်နိုင်ရေး ကြိုတင်စီမံထားပါ။
- တိရစ္ဆာန်များ အာဟာရပြတ်လပ်ချို့တဲ့မှုကြောင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု ပိုမိုဖြစ်ပွားနိုင်သဖြင့် အစာနှင့် ရေ ရရှိရေးအတွက် အခြားအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပါ။
- ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရောဂါဖြစ်ပွား၍သော်လည်းကောင်း သေဆုံးသွားသော တိရစ္ဆာန်အသေကောင်များအား လျင်မြန်စွာ ဖျက်စီးပစ်နိုင်ရေး ကြိုတင်စီမံထားပါ။

အစာနှင့်ရေအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

- အစာများကို ကုန်းမြင့်သောနေရာများသို့ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ ရေမဝင်နိုင်သည့်ထည့်စရာ တစ်ခုခုတွင် သိုလှောင်သိမ်းဆည်းခြင်း၊ ရေမရောက်နိုင်သည့် တင်းကုပ်အပေါ်ဖက် ထပ်ခိုးတွင်သိုလှောင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါမည်။
- အစာကြမ်းအခြောက်များရှိပါကလည်း ရေကြီးသည့်နေရာနှင့် လွတ်ရာတွင် သိုလှောင်သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- လက်ရှိ ရှိပြီးသား အစာသိုလှောင်ရုံအတွင်းတွင် ရေလွတ်သည်စင်လည်း ဆောက်လုပ်ထားနိုင် ပါသည်။
- ရေများကို အဖုံးအလုံပိတ်ထားသည့် တိုင်ကီများဖြင့်သိုလှောင်သင့်ပါသည်။
- ရေကို အလွယ်ကူဆုံးနှင့် ပမာဏများများ သိုလှောင်နိုင်သည့်နည်းလမ်းမှာ ကုန်းမြင့်သည့်နေရာများတွင် မိုးရေကာဖျပ်နှင့် ထည့်စရာကန်ပြုလုပ်သိုလှောင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။
- သိုလှောင်ထားသောရေကို ရေကြီးခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်းစသည့် အခြေအနေများတွင် တိရစ္ဆာန်များသောက်သုံးရန် အသုံးပြုနိုင်သကဲ့သို့ မီးလောင်ချိန်တွင်လည်း မီးငြိမ်းသတ်ရန် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
- အနည်းဆုံး ၁-၂ ပတ်စာ အစာနှင့်ရေကို သိုလှောင်ထားပြီး ရေရှည် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးတွင် လိုအပ်မည့် အစာနှင့်ရေအတွက်လည်း စီမံထားပါ။

ပတ်ဝန်းကျင်အတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

- အဆောက်အဦးနှင့် ခြံစည်းရိုးများ - အဆောက်အသီးနှင့် အုတ်နံရံများ၊ အုတ်ခြံစည်းရိုးများအား ခိုင်မာမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်ထားရပါမည်။
- တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးခြံ ပတ်လည်တွင် သန့်ရှင်းရေးပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မီးလောင်မှုများကို လျော့ချနိုင်သကဲ့သို့ ရေကြီးချိန်တွင်လည်း မလိုလားအပ်သောအရာများ ရေတွင် မျောပါယုံနံ့ပြီး ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်စေမှုကို လျော့ချနိုင်ပါမည်။
- မီးလောင်လွယ်သော နေရာများတွင် "ဆေးလိပ်မသောက်ရ"၊ "မီးသတိ" အစရှိသည့် သတိပေးဆိုင်းဘုတ်များ တပ်ဆင်ထားသင့်ပါသည်။
- ဓာတုပစ္စည်းများဖြစ်သည့် ခြံဖျန်းပိုးသတ်ဆေးများ၊ ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ ကုသဆေးဝါးများကို ရေလုံသည် ထည့်စရာတွင် ထည့်သွင်း၍ ဖြစ်စေ၊ ရေမရောက်နိုင်သည့် အမြင့်တွင်ဖြစ်စေ ထားရှိရပါမည်။
- ခြံထွက်စွန့်ပစ်အညစ်အကြေးပုံများသည် ရေတက်ချိန်တွင် ရေထဲသို့ ရောက်ရှိ သွားပြီး ပတ်ဝန်းကျင်အား ညစ်ညမ်းစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် မုတ်သုံရာသီမစတင်မီ ၎င်းတို့အား ရှင်းလင်းဖယ်ရှား၍ စိုက်ပျိုးရေးတွင် အသုံးပြုသင့်ပါသည်။
- လျှပ်စစ်မီးတိုင်များ၊ ဝါယာကြိုးများ၊ မီးခလုပ်များ စသည့် လျှပ်စစ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့်အရာများအား ယိုယွင်းမှုမရှိစေရန် ပုံမှန်စစ်ဆေးပြုပြင်သင့်ပါသည်။

တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

- မုတ်သုံရာသီမတိုင်မီ တိရစ္ဆာန်များအား လိုအပ်သည်ကာကွယ်ဆေးများ အပြီးအစီး ထိုးနှံပြီးစီးရန်နှင့် သန်ချဆေးထိုးနှံခြင်းလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- တိရစ္ဆာန်များအတွက် ကျန်းမာရေးအထောက်အကူပြုသေတ္တာ (animal first-aid kit) ကို ပြင်ဆင်ထားပြီး လုံခြုံသည့်နေရာတွင် ထားရှိပါ။
- မိမိဒေသရှိ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ မွေး/ကုဌာနများ၊ တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးလုပ်သားများ၏ ဖုန်းနံပါတ်များကို သိရှိထားပါစေ။
- တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန် မလာရောက်နိုင်သည့်အခါ ၎င်းတို့၏ ညွှန်ကြားချက်ဖြင့် ကြိုတင်ကုသမှု များ ပြုလုပ်နိုင်ရန် အခြေခံဆေးဝါးများကို သက်ဆိုင်ရာဒေသရှိ တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်နှင့် ညှိနှိုင်း ပြင်ဆင်ထားရှိပါ။ ၎င်းဆေးဝါးများ၊ ဆေးပစ္စည်းများသည် ရက်လွန်ခြင်း၊ သုံးမရခြင်း မဖြစ်စေရန် ဂရုပြု စစ်ဆေးပါ။
- ကျန်းမာရေးမကောင်းသည့် တိရစ္ဆာန်များအား ခွဲခြားထားရှိနိုင်ရေး ကြိုတင်စီမံထားပါ။
- မိုးခေါင်ရေရှားခြင်းနှင့် ရေကြီးခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည့် နှစ်များတွင် မိမိ၏ခြံရှိ ထုတ်လုပ်မှုမကောင်းသော တိရစ္ဆာန်များအား ကြိုတင်ရောင်းချထားခြင်းဖြင့် အစာရေစာပျက်လပ်မှုနှင့် ရောဂါကျရောက်မှုကို သက်သာရာ ရစေပါသည်။

ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေစဉ် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ

- သဘာဝဘေး စောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် လူသားများအား ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ကယ်ဆယ်ခြင်းမှာ ပထမဦးစားပေးလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။ အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် တိရစ္ဆာန်များအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းမှာ ဒုတိယဦးစားပေးလုပ်ငန်းဖြစ်ပါသည်။

မွေးမြူသူ

- ခြံတွင် လျှပ်စစ်မီးကို ဖြတ်ထားပေးရပါမည်။
- တိရစ္ဆာန်အသေးများကို လူနှင့်အတူ စောင့်ရှောက်ထားရန် စဉ်းစားသင့်ပါသည်။
- တိရစ္ဆာန်များအား ကယ်တင်ရန် မိမိအသက်ကို အလဲအထပ်မပြုလုပ်ပါနှင့်။
- ရေမကြီးမီ တိရစ္ဆာန်များအား ကုန်းမြင့်သည့်နေရာများသို့ ရွှေ့ပြောင်းပါ။ ထိုနေရာသို့ ရေရောက်ရှိလာပါက တိရစ္ဆာန်များအား ကြိုးဖြေ၍လွှတ်ပေးရပါမည်။ ၎င်းတို့သည် မြင့်သည့်နေရာများသို့ ရေကူးသွားနိုင်ပါသည်။
- အဆောက်အဦးတံခါးများ (မွေးမြူရေးခြံတံခါး)များအား ပိတ်ထားပေးရပါမည်။ သို့မှသာ တိရစ္ဆာန်များ ၎င်းတို့၏ခြံအတွင်းသို့ ပြန်ဝင်လာကာ ပိတ်မိခြင်းမျိုး မရှိနိုင်တော့ပါ။
- တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး အသုံးပြုနိုင်သေးပါက သတ်မှတ်ထားသော တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး လမ်းကြောင်း (Telephone Tree) အတိုင်း ဆက်သွယ်မေးမြန်းစုံစမ်းပါ။
- မိမိတို့ မိသားစုနှင့် မွေးမြူထားသောတိရစ္ဆာန်များ၏ အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ အကူအညီမလိုအပ်ပါက "OK အဆင်ပြေပါတယ်" ၊ အကူအညီလိုအပ်ပါက "HELP ကူညီပါ" စသည့် ဆိုင်းဘုတ်များအား လမ်းမမှ မြင်နိုင်သည့် အရွယ်အစားဖြင့် အိမ်ရှေ့တွင် ဖော်ပြထားသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အမှန်တကယ် အကူအညီလိုအပ်သူများကို အချိန်မီ ကယ်ဆယ်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။
- ကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများအနေဖြင့် လူများ၊ တိရစ္ဆာန်များအားလုံး ဘေးကင်းလုံခြုံစေရန်အတွက် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်းအား လိုက်လံ စစ်ဆေးမေးမြန်းရပါမည်။
- ဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်နေသည့် အခြေအနေများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာပြီး၊ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အခြေအနေများအား ခန့်မှန်းပါ။ အချက်အလက်များအား ရပ်ရွာသို့ အသိပေးပါ။

ဆက်သွယ်ခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်စီမံခြင်း

မွေးမြူရေးသမား ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- မိမိ၏ မွေးမြူရေးခြံတွင် တိရစ္ဆာန်သေဆုံးမှု၊ ပျောက်ဆုံးမှု၊ အစာနှင့်ရေလိုအပ်ချက်၊ တိရစ္ဆာန်များ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ စသည်တို့ကို စစ်ဆေးမှတ်တမ်းတင်ပါ။ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်မှတ်တမ်းအား ကျေးရွာတွင်ဖွဲ့စည်းထားသည့် ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သို့ သတင်းပို့ပါ။
- တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ ကျေးရွာရှိ တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးလုပ်သားများနှင့် အခြား တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများအား ဆက်သွယ်၍ အကြံဉာဏ်ရယူပြီး ရောဂါမဖြစ်ပွားစေရန်၊ ဖြစ်ပွားပါက ရောဂါပျံ့နှံ့မှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှု၊ လျော့ချနိုင်ရန် စီမံဆောင်ရွက်ပါ။
- ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်ချက်များ၊ မိမိလက်ဝယ်ရှိ သွင်းအားစုအရင်းအမြစ်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။
- ဘေးအန္တရာယ်မကျရောက်မီ၊ ကျရောက်ဆဲ၊ ကျရောက်ပြီး အဖြစ်အပျက်များ၊ အတွေ့အကြုံများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။
- သုံးသပ်ချက်များအပေါ်အခြေခံ၍ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံများကို ချမှတ်ပါ။
- မိမိ၏ အသစ်ချမှတ်လိုက်သော ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှုအစီအမံများအား အိမ်နီးနားချင်းများ၊ မိတ်ဆွေများ၊ မိသားစုဝင်များ၊ နှင့် မျှဝေဆွေးနွေးပါ။
- ဆွေးနွေးချက်များ၊ အကြံပြုချက်များအပေါ် လိုအပ်သလို ပြန်လည်ပြုပြင်ပါ။

ရပ်ရွာအဆင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ

- ရပ်ရွာအတွင်းရှိ မွေးမြူရေးခြံများမှ တိရစ္ဆာန်သေဆုံးမှု၊ ပျောက်ဆုံးမှု၊ အစာနှင့်ရေလိုအပ်ချက်၊ တိရစ္ဆာန်များ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ စသည်တို့ကို စစ်ဆေးမှတ်တမ်းတင်ပါ။
- တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၊ ကျေးရွာရှိ တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးလုပ်သားများနှင့် အခြား တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၊ ကျွမ်းကျင်သူများအား ဆက်သွယ်၍ အကြံဉာဏ်ရယူပြီး ရောဂါမဖြစ်ပွားစေရန်၊ ဖြစ်ပွားပါက ရောဂါပျံ့နှံ့မှုနှင့် ဆုံးရှုံးမှု၊ လျော့ချနိုင်ရန် စီမံဆောင်ရွက်ပါ။
- မိမိတို့ကျေးရွာရှိ အခြေအနေများ၊ စီမံဆောင်ရွက်ထားမှုများ၊ တိုးတက်မှုများအား လူမှုကွန်ယက်တွင် မျှဝေပါ။
- ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် လိုအပ်ချက်များကို သုံးသပ်၍ စီမံဆောင်ရွက်ပါ။
- လူသားများအား ကယ်ဆယ်ရေးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့်လည်း ဆက်သွယ်၍ ၎င်းတို့ထံမှ သတင်းအချက်အလက်များရယူခြင်း၊ အကူအညီတောင်းခံခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ကျေးရွာအဆင့် ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပကာ အားလုံး၏ ဆွေးနွေးချက်များပေါ်မူတည်၍ ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအမံများအား ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရေးဆွဲပါ။
- ပြင်ဆင်ရေးဆွဲထားသော အစီအမံများအား ပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာများနှင့် မြို့နယ်အဆင့် တာဝန်ရှိသူများအား တင်ပြ၍ အတည်ပြုချက်ရယူထားပါ။

ပတ်ဝန်းကျင်အတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

- သန့်ရှင်းပါ။ - ခြံအတွင်းမှ ရွှံ့ ညွှန်များကို ဖယ်ရှားပါ။ ကျွံလွယ်၊ ကျိုးလွယ်တဲ့အရာတွေနဲ့ ချွန်ထက်တဲ့အရာတွေကို ဖယ်ရှားပါ။ ဓာတုပစ္စည်းတွေခြံထဲမှာ ရောက်ရှိနေခြင်း ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးပါ။ လိုအပ်ပါက ခြံသုံးပိုးသတ်ဆေး (Disinfectants) များ ပတ်ဖြန်းပေးပါ။
- ယာယီအမိုးအကာဆောက်လုပ်ပါ။ အဆောက်အဦများသည် တိရစ္ဆာန်တွေအတွက် စိတ်ချလုံခြုံမှု ရှိနေပါစေ။
- ယာယီအမိုးအကာ မဆောက်လုပ်နိုင်သည့် မွေးမြူသူများအတွက် အလှူရှင်များ၊ သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်း၍ အမိုးအကာ ရရှိရေး ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- အင်းဆတ်များနှင့် မြွေကဲ့သို့သော တွင်းအောင်းသတ္တဝါများ၏ ရန်ကို ကြိုတင်စဉ်းစားထားပါ။
- တိရစ္ဆာန်များအား အစာနှင့် ရေ တိုက်ကျွေးမည့်နေရာကို သန့်ရှင်းရေးလုပ်ပါ။
- ခြံအနီးအနားမှာ သေနေတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ၊ ပုတ်သိုးနေတဲ့အစာတွေကို မြေဩဇာဖြစ်အောင် compost လုပ်ပါ။
- လျှပ်စစ်ဓာတ်အားလိုင်းများ၊ ဓာတ်ကြိုးများ ပျက်ကျနေခြင်း၊ ပျက်စီးနေခြင်းများ ရှိပါက သက်ဆိုင်ရာ လျှပ်စစ်ဌာနသို့ အကြောင်းကြား၍ ပြင်ဆင်ပါ။

အစာနှင့်ရေအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

- သိုလှောင်ထားတဲ့ ရေသန့်ကိုသာအသုံးပြုပါ။ တိရစ္ဆာန်များအား ရေတက်ထားသောရေများ မသောက်ပါစေနှင့်။ ထိုရေများတွင် ဓာတုအဆိပ်များ၊ ရောဂါဖြစ်စေသော ဘက်တီးရီးယားပိုးများ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။
- ဖြစ်နိုင်ပါက ရေနမူနာရယူ၍ အသုံးပြုရန် ဘေးကင်းခြင်း ရှိ/မရှိ ဓာတ်ခွဲခန်းသို့ ပေးပို့ စစ်ဆေးသင့်ပါသည်။
- ရေနစ်မြုပ်သွားသော ရေတွင်းရေကန်များအား ပြန်လည်တူးဖော်သန့်ရှင်းရပါမည်။
- ရေစိုသွားသော အစာကြမ်း/နုများကို ခြောက်သွေ့အောင် အမိုးပေါ်တင်လှန်းပါ။ ထိုလုပ်ငန်းကို တတ်နိုင်သမျှ စောစောမြန်မြန်ဆောင်ရွက်ပါ။
- မှိုတက်သွားသော အစာများကို လုံးဝမကျွေးရ။ အစာများ မှိုတက်သွားပါက တိရစ္ဆာန်သေဆုံးသည်အထိ အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။
- အခြားဒေသများမှပေးပို့လှူဒါန်းသည့် တိရစ္ဆာန်အစာများကိုကျွေးမွေးမည်ဆိုပါက အနည်းငယ်သာစတင်ကျွေးမွေးပါ။ ထို့နောက် တဖြည်းဖြည်း အနည်းငယ်စီ တိုးကျွေးလာပါ။
- အစာကို အနည်းငယ်သာကျွေးမွေးပါ။
- သင့်လျော်သော အစာနှင့်ရေကို ရရှိသည့်အချိန်အထိ တိရစ္ဆာန်အား အသက်ဆက်ရှင်သန်နိုင်အောင် ထိန်းထားရန်အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ တိရစ္ဆာန်နှင့် အစာပမာဏကို ထိန်းညှိချွေတာကျွေးမွေးပါ။
- အသုံးမပြုနိုင်သည့် အစာနု၊ အစာကြမ်းများကို တိရစ္ဆာန်အား မကျွေးမွေးပဲ compost ပြုလုပ်ကာ လာမည့်စိုက်ပျိုးရာသီတွင် မြေဩဇာအဖြစ်အသုံးပြုပါ။
- ရပ်ရွာသို့ အခြားဒေသများမှ ပေးပို့လှူဒါန်းသော အစာများကို တာဝန်ရှိသူများက သာတူညီမျှခွဲဝေပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးအတွက်ဆောင်ရွက်ခြင်း

မွေးမြူရေးသမား ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- သဘာဝဘေးအတွက် ပြင်ဆင်ထားသော first-aid kit ကို အသုံးပြုပါ။
- ကုသ၍ မရနိုင်လောက်အောင် ဒဏ်ရာပြင်းထန်သော တိရစ္ဆာန်များအား humane slaughter ပြုလုပ်ပါ။ အသားအား ရောင်းချနိုင်မည့် ဈေးကွက်ကိုလည်း စဉ်းစားထားပါ။
- မကျန်းမာသောတိရစ္ဆာန်ရှိ/မရှိ နေ့စဉ် စစ်ဆေးပါ။
- ကျန်းမာရေးမကောင်းသည့် လက္ခဏာတွေသည်နှင့် တိ/ကု ဆရာဝန်ကို ချက်ချင်းခေါ်ပါ။ မစောင့်နေပါနှင့်။
- မကျန်းမာသောတိရစ္ဆာန်အား ခွဲခြားထားနိုင်မည့် နေရာ ပြင်ဆင်ထားရှိပါ။
- သေဆုံးသွားသော တိရစ္ဆာန်အသေကောင်များအား၊ မီးရှို့ခြင်း၊ မြှုပ်နှံခြင်း၊ မြေဆွေးပြုလုပ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ရောဂါပိုးမပျံ့နှံ့နိုင်မည့် နည်းလမ်းများဖြင့် ဖျက်စီးပါ။

ရပ်ရွာအဆင့် ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းများ

- ပြန်လည်ထူထောင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သတင်းပေးခြင်း၊ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပါ။
- မွေးမြူရေးခြံများတွင် ခြံသုံးပိုးသတ်ဆေးများ ပက်ဖျန်းနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးပါ။
- ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံမှုမှတ်တမ်းအား ပြန်လည်စိစစ်၍ ပြန်လည်ထိုးနှံရန် အချိန်ကျရောက်ပါက ထိုးနှံနိုင်ရန် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရပါမည်။
- တိရစ္ဆာန်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနည်းလမ်းများအား အများသိရှိနိုင်ရန် တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ၏ အကြံဉာဏ်ကို ရယူ၍ လက်ကမ်းစာစောင်၊ ပိုစတာများ ပြုလုပ်ဖြန့်ဝေနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါ။
- သေဆုံးသွားသော တိရစ္ဆာန်များအား ရောဂါပိုးမပြန့်နှံ့နိုင်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ဖျက်စီးပစ်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါ။

တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်များ ဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

- တိရစ္ဆာန်များအားကုသပါ။ ဆေးဝါးလုံလောက်မှု ရှိပါစေ။
- ကူးစက်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုအား ထိန်းချုပ်ပါ။ အခြားသော တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆိုင်ရာ ပညာရှင်များနှင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ပါ။
- ရောဂါဖြစ်ပွားကြောင်း သတင်းရရှိပါက မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနသို့ ဆက်သွယ်သတင်းပေးပို့ခြင်း၊ ရောဂါအတည်ပြုချက်ရယူခြင်းများ ပြုလုပ်ရပါမည်။
- လိုအပ်သောဆေးဝါးနှင့် ကုသရေးကျွမ်းကျင်သူများရရှိနိုင်ရေးအတွက် မွေးမြူရေးနှင့်ကုသရေးဦးစီးဌာနနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာဌာနများ၊ အဖွဲ့အစည်းအများနှင့် ဆက်သွယ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပါ။
- တိရစ္ဆာန်များ ရောဂါကျရောက်မှု၊ ကာကွယ်ကုသမှု လုပ်ငန်းများ၊ တိုးတက်မှုများအား အခြားသူများသိရှိနိုင်ရန် Facebook ကဲ့သို့သော လူမှုကွန်ယက်များမှ တဆင့် မှုဝေပါ။